



דברי הסבר לדוחות הכספיים לשנת 2013

1. מבוא

בנק ישראל ממלא את התפקידים המוטלים עליו, ופועל להשגת המטרות שנקבעו לו על פי החוק כבנק מרכזי, ולפיכך פעילותו אינה מיועדת להשגת רווחים. לחלק מן התפקידים שהבנק ממלא יש השלכות משמעותיות על הדוחות הכספיים. לצד אלו יש להשגת מטרותיו ולמילוי תפקידיו של הבנק יתרונות כלכליים כלל-משקיים, שאינם מתבטאים בדוחות הכספיים.

על פי חוק בנק ישראל התשי"ע-2010, מטרות הבנק הן:

1. לשמור על יציבות מחירים, וזאת כמטרה מרכזית;
2. לתמוך במטרות אחרות של המדיניות הכלכלית של הממשלה, במיוחד צמיחה, תעסוקה וצמצום פערים חברתיים – בתנאי שלדעת הוועדה המוניתרית לא תהיה בכך פגיעה בהשגת יציבות המחירים לאורך זמן – מצב שבו צופה הוועדה, על בסיס המדיניות המוניתרית שקבעה, ששיעור האינפלציה יהיה בתחום יעד יציבות המחירים בתוך תקופה שלא תעלה על שנתיים;
3. לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה.

החוק מגדיר גם את תפקידי הבנק, ביניהם:
ניהול המדיניות המוניתרית;
החזקת יתרות מטבע החוץ של המדינה וניהולן;
תמיכה בפעילות הסדירה של שוק מטבע החוץ בישראל;
לשמש בנקאי של הממשלה;
הנפקת מטבע, הסדרת מערכת המזומנים במשק וכיוונה.

2. השינויים המרכזיים בדוחות הכספיים

2.1 מאזן הבנק

מאזן בנק ישראל הסתכם בסוף שנת 2013 בכ-301 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-303 מיליארדים בסוף 2012 - קיטון של כ-2 מיליארדי ש"ח (0.78%).

2.1.1 צד הנכסים

הירידה בצד הנכסים נזקפת בעיקר לקיטון של כ-2 מיליארדי ש"ח ביתרת ניירות הערך הסחירים במטבע מקומי; זו קטנה מ כ-17.1 מיליארדי ש"ח בשנת 2012 ל כ-15.1 מיליארדים בסוף 2013. יתרת הנכסים במטבע חוץ בחו"ל הסתכמה בשנת 2013 בכ-284.3 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-284.6

מיליארדים בשנת 2012. למרות השינוי הקטן נרשמה ביתרה מגמה מעורבת: מחד גיסא, ירידה ביתרת חשבונות העובר ושב בסך של כ-2.8 מיליארדי ש"ח - מכ-6.6 מיליארדי ש"ח בסוף 2012 לכ-3.8 מיליארדים בסוף שנת 2013; ירידה ביתרת ניירות הערך שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר מ-7.8 מיליארדי ש"ח בסוף 2012 לכ-4.9 מיליארדים בסוף שנת 2013. מאידך, גידול של יתרת הפיקדונות לזמן קצר בכ-7.5 מיליארדי ש"ח - מכ-6 מיליארדי ש"ח בסוף 2012 לכ-13.5 מיליארדים בסוף 2013. במונחי דולרים גדל היקפן של יתרות מטבע החוץ¹ בכ-6 מיליארדי דולרים, מכ-76 מיליארדי דולרים בשנת 2012 לכ-82 מיליארדים בשנת 2013 (גידול של כ-7.8%)².

2.1.2 צד ההתחייבויות וההון

בצד ההתחייבויות וההון נזקק הקיטון בעיקר למגמה מעורבת של שינויים, ואלה העיקריים שבהם: מחד גיסא, ירידה של יתרת פיקדונות הממשלה במטבע חוץ בסך של כ-3.1 מיליארדי ש"ח - מכ-6 מיליארדי ש"ח בשנת 2012 לכ-2.9 מיליארדים בשנת 2013; ירידה של יתרת חשבונות השיערוך בכ-9.5 מיליארדי ש"ח - מכ-15.2 מיליארדי ש"ח בסוף 2012 לכ-5.7 מיליארדים בסוף 2013 - וירידה בהון הבנק בסך של כ-8.6 מיליארדי ש"ח, שנבעה מההפסד השנתי. מאידך גדלה היתרה של שטרי הכסף והמעוטים שבמחזור בכ-2.7 מיליארדי ש"ח - מכ-54.8 מיליארדי ש"ח בשנת 2012 לכ-57.5 מיליארדים בסוף 2013; היתרה של פיקדונות הממשלה במטבע מקומי גדלה בסך כ-6.1 מיליארדי ש"ח - מכ-11.5 מיליארדי ש"ח בשנת 2012 לכ-17.6 מיליארדי ש"ח בשנת 2013; היתרות של כלי הספיגה המוניטריים נטו - מקיפים ופזיק - גדלו בכ-6.6 מיליארדי ש"ח: מכ-223.7 מיליארדי ש"ח בשנת 2012 לכ-230.3 מיליארדים בשנת 2013; יתרת פיקדונות העו"ש של התאגידים הבנקאיים גדלה בכ-3.6 מיליארדי ש"ח - מכ-18.4 מיליארדי ש"ח בשנת 2012 לכ-22 מיליארדי ש"ח בשנת 2013.

2.2 דוח הרווח וההפסד

בדוח הרווח וההפסד נרשם בשנת 2013 הפסד בסך של כ-8.6 מיליארדי ש"ח, לעומת הפסד של כ-1.2 מיליארדים בשנת 2012. הוצאות הריבית נטו קטנו בשנת 2013 בכ-1 מיליארד ש"ח. גידול ההפסד השנתי נבע בעיקר מהירידה בהכנסות הפיננסיות האחרות של הבנק, שהושפעו מהותית מגידול ההוצאות על הפרשי שערים שנרשמו בשנת 2013, בעיקר עקב ייסוף השקל מול הדולר.

2.2.1 הוצאות הריבית נטו

הוצאות הריבית נטו הסתכמו השנה בכ-2.4 מיליארדי ש"ח, לעומת 3.4 מיליארדים בשנת 2012. אלה השינויים העיקריים בהרכב הוצאות הריבית נטו: הכנסות הריבית במטבע חוץ בחו"ל הסתכמו השנה בכ-1.2 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-2.1 מיליארדים בשנת, וזאת עקב המשך תהליך הורדת הריבית בחלק מהשווקים שבהם מושקעות היתרות ורמתה הנמוכה, זה מספר שנים, ביתר השווקים.

¹ בדברי ההסבר התייחסות היא ליתרות מטבע החוץ במשמעותן הכלכלית. יתרות מטבע החוץ מורכבות מיתרת הסעיף "נכסים במטבע חוץ בחו"ל" בצד הנכסים במאזן הבנק בניכוי יתרת הסעיף "התחייבויות במטבע חוץ לחו"ל" בצד ההתחייבויות של המאזן. מדיניות ההשקעה של בנק ישראל ודיווחיו לגורמים השונים מתייחסים ליתרות אלו, ולפיכך הן משמשות בסיס לניתוח ההתפתחויות בדברי הסבר אלו.

² מרבית הגידול נבע מרכישת מטבע חוץ בסך של כ-5.3 מיליארדי דולרים. (ראו להלן פרק 3.1).



הוצאות הריבית לבנקים ולציבור, שהן הוצאות הריבית על המצרף המוניטרי³, הסתכמו השנה בכ-3.4 מיליארדי ש"ח, לעומת 5.6 מיליארדים בשנת 2012. ירידתן של הוצאות הריבית, בכ-2.2 מיליארדי ש"ח, נבעה רובה ככולה מהפחתה הדרגתית של שיעור הריבית המוניטרית במהלך השנה - מ-1.75% בתחילתה ל-1% בסופה.

2.2.2 ההכנסות (הוצאות) הפיננסיות האחרות

ההכנסות הפיננסיות האחרות, בגין ניירות ערך ומכשירים פיננסיים נגזרים, הסתכמו השנה בכ-0.7 מיליארד ש"ח, לעומת 1.2 מיליארדים בשנת 2012. השינוי נבע בעיקר מירידה של רווחי ההון בגין ניירות ערך סחירים במטבע חוץ, שהם מרבית היתרה⁴. (ראו ביאור 25 לדוחות הכספיים).⁵ בשנת 2012 היקף המימושים של ניירות ערך במטבע חוץ היה גבוה מאשר בשנת 2013; במקביל גדלו בשנת 2013 הרווחים שטרם מומשו, ויתרתם עמדה על סך כ-3.4 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-1.2 מיליארדים בשנת 2012.

ההוצאות הפיננסיות האחרות, בגין הפרשי שערים, הסתכמו בשנת 2013 בהפסד של כ-17.5 מיליארדי ש"ח, שמתוכם כ-5.7 מיליארדים הם הוצאות מהפרשי שערים ממומשים, אשר נזקפו לדוח הרווח וההפסד, וחלק הארי הוא הוצאות מהפרשי שערים לא-מומשים בסך של כ-11.7 מיליארדים אשר קוזזו מחשבון השיערוך במאזן (לוח 4). לעומת זאת בשנת 2012 נרשם הפסד מהוצאות מהפרשי שערים בסך של כ-3 מיליארדי ש"ח; מתוכם חלק הארי היה הוצאות מהפרשי שערים לא ממומשים בסך של כ-4.7 מיליארדים, אשר נזקפו לחשבונות השיערוך במאזן, והשאר היו הכנסות מהפרשי שערים ממומשים בסך של כ-1.7 מיליארדים, אשר נזקפו לדוח הרווח וההפסד.

2.2.3 הוצאות הנהלה וכליות

הוצאות הנהלה וכליות של הבנק הסתכמו בשנת 2013 בכ-1.1 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-0.7 מיליארד בשנת 2012 גידול של כ-0.4 מיליארד ש"ח. עיקר הגידול, המתבטא בגידול בהוצאות השכר והזכויות של עובדי הבנק וגמלאיו, נבע מהסכם ההצמדה למדד שנחתם בשנת 2014, בהתאם להסכם הצמדת הגמלאות שנחתם במגזר הציבורי בשנת 2008, לפיו, יהיו עובדי הבנק וגמלאיו זכאים לאותן תוספות ששולמו למגזר הציבורי. הסכם זה הוחל רטרואקטיבית.

3. ניתוח השינויים המרכזיים בדוחות הכספיים והגורמים להם

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל, תוך התאמתם לפעילות המיוחדת של בנק מרכזי, כפי שמקובל גם בבנקים מרכזיים אחרים. בהרכב הנכסים וההתחייבויות של בנק ישראל נותר בשנת 2013 חוסר איזון מטבעי (איור 1). חוסר איזון מטבעי מאפיין את מאזן הבנק זה קרוב לשני עשורים, משום שהרוב המוחלט של נכסיו נקוב במטבע חוץ, ואילו התחייבויותיו רובן שקליות. מצב זה חושף את הבנק לתנודתיות בתוצאות הכספיות המדווחות, עקב שינויים בשערי החליפין של השקל מול מטבעות חוץ, ולשינויים בתוואי הריביות של ישראל ביחס לאלו של משקים

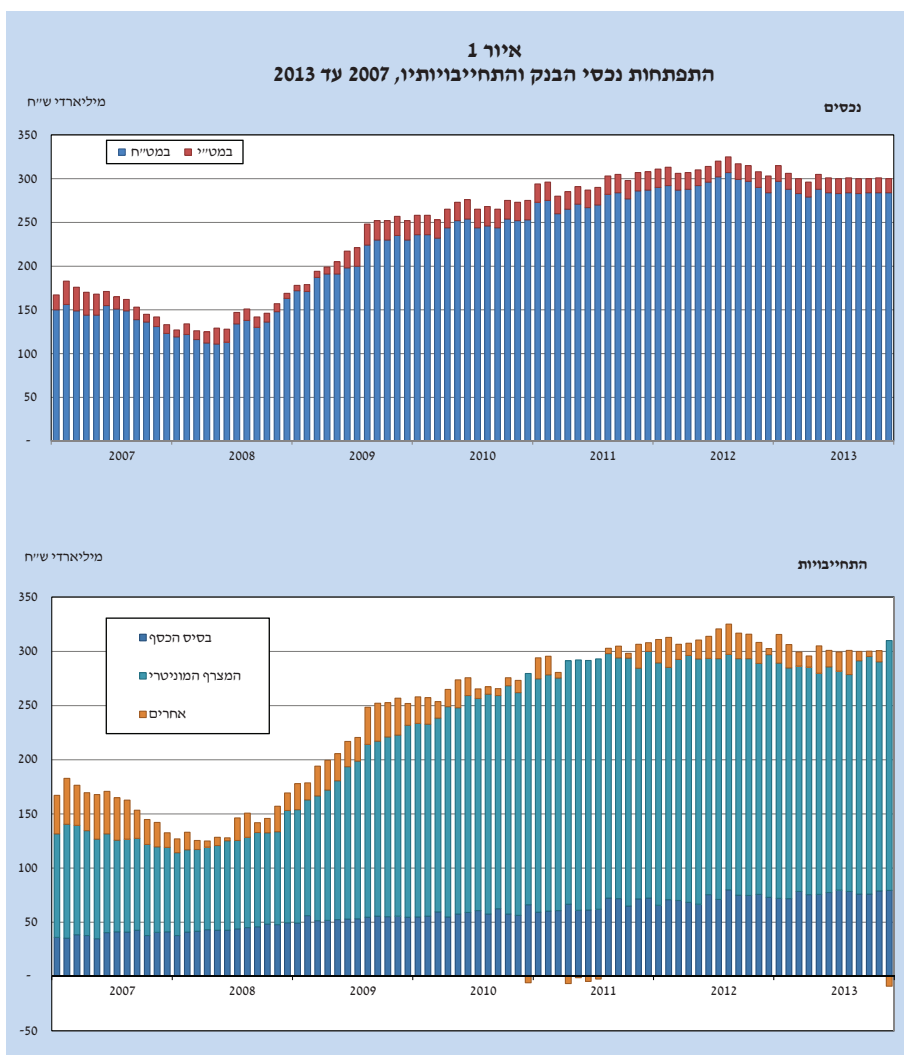
3 המצרף המוניטרי כולל את יתרת המק"ם והפיקדונות לזמן קצוב במטבע מקומי, בניכוי ההלוואות המוניטריות ומרכזי הריפוי.

4 היתרה כוללת רווח ממכירת ניירות ערך וכן הפסד מירידת ערכם של ניירות ערך בסוף שנה נטו.

5 חישוב כלכלי של רווחי ההון של בנק ישראל כולל סכימה של הרווחים (ההפסדים) שמומשו יחד עם השינוי ביתרת הסעיף המתאים בחשבונות השיערוך (רווחים לא-מומשים), שינוי שאינו בא לידי ביטוי בדוח הרווח וההפסד.

אחרים.⁶

לשם הבהרת ההשפעה של ההתפתחויות הכלכליות על הדוחות הכספיים החשבונאיים מובא להלן ניתוח של הנתונים בדוחות הכספיים, בהתאם למצרפים כלכליים ולתפקידי הבנק. בלוח 1 מוצגים הדוחות הכספיים של הבנק בערכי נטו - יתרות הנטו במאזן ותוצאות הפעילות נטו בדוח הרווח וההפסד - בהתאם לתפקידים שהבנק ממלא. זאת בדרך שונה מאשר בדוחות הכספיים החשבונאיים, לצורך הניתוח הכלכלי של השינויים האמורים.



6 חוסר איזון מטבעי זה החל להיווצר בשנים 1995 עד 1997, שבהן נקט הבנק מדיניות מוניטרית מרסנת כדי להשיג את יעד האינפלציה שקבעה הממשלה. מכני יבוא ההון של המגזר הפרטי, שנבע מכך, נאלץ בנק ישראל לרכוש מהציבור מטבע חוץ כדי לשמור על שער החליפין בגבול התחתון של רצועת הניוד, ולספוג בחזרה את השקלים שהוזרמו למשק בשל כך. בשנים 2008 עד 2013 גדלו יתרות מטבע החוץ, עקב רכישות בסך של 53.56 מיליארדי דולרים; זאת כפועל יוצא של התכנית שנועדה למתן תגודות בשער החליפין שאינן תואמות את התנאים הכלכליים הבסיסיים של המשק ובהמשך ליישומה של התכנית שנועדה למתן את ההשפעה של הפקת הנז על שער החליפין, תוכנית שהופעלה במאי 2013. יתרות מטבע החוץ צמחו ממוצע של מיליארדי דולרים בודדים בעשורים הקודמים לכ-81.7 מיליארדים בסוף שנת 2013. במקביל לכך, יתרת הכלים המוניטריים, שעד שנת 1994 הייתה מורכבת ברובה מהלוואות מוניטריות, כפי שמקובל בבנקים מרכזיים בעולם, מורכבת מאז ועד היום מהתחייבויות. בשנים 2008-2011 גדלה יתרת ההתחייבויות בסך של 151 מיליארדי ש"ח, כתוצאה מעיקור ההזרמה באמצעות פיזיק ומק"ם.



לוח 1

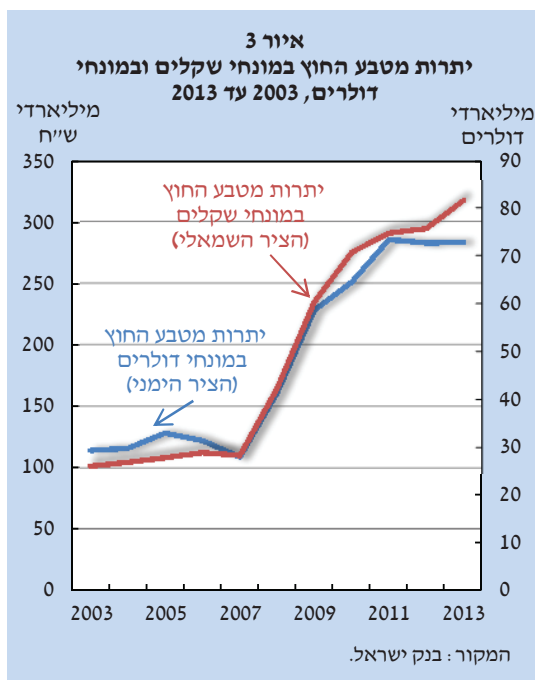
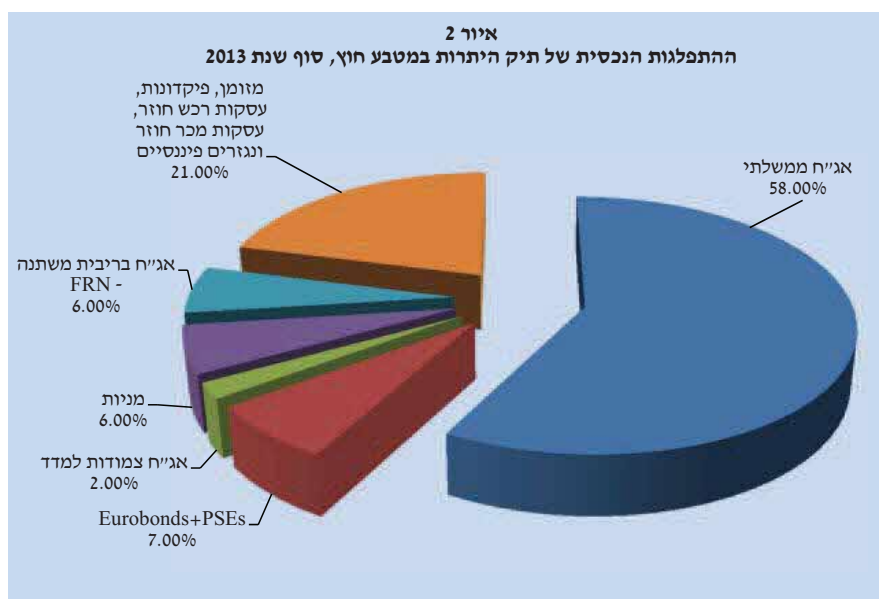
היתרות המאזניות המצרפיות והרווח וההפסד בגין

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2012	2013	2012	2013	
הכנסות (הוצאות)		יתרות		
(מיליוני ש"ח)				
נכסים, נטו				
3,388	1,928	283,355	283,891	יתרות מטבע חוץ ¹
725	636	17,102	15,094	תיק ניירות ערך במטבע ישראלי
4,113	2,564	300,457	298,985	סך הכול
התחייבויות והון, נטו				
(5,647)	(3,437)	223,742	230,294	המצרך המוניטרי ²
(37)	(132)	73,142	79,585	בסיס הכסף ³
(583)	(727)	17,310	20,411	יתרות הממשלה ⁴
-	-	1,485	2,125	פיקדונות התאגידיים הבנקאיים במטבע חוץ
(781)	(1,181)	8,140	8,141	אחרים ⁵
1,708	(5,727)	15,236	5,667	חשבונות השיערוך ⁶
-	-	(38,598)	(47,238)	הון הבנק
(5,340)	(11,204)	300,457	298,985	סך הכול
(1,227)	(8,640)			הפסד נקי

- 1) יתרות מטבע החוץ מורכבות מסך הנכסים במטבע חוץ בחו"ל בצד הנכסים במאזן הבנק, בניכוי סך ההתחייבויות במטבע חוץ לחו"ל בצד ההתחייבויות במאזן.
- 2) יתרת המק"ם והפיקדונות לזמן קצוב במטבע מקומי, בניכוי ההלוואות המוניטריות ומכרזי הריפוי.
- 3) יתרת שטרי הכסף והמעות שבמחזור בצירוף יתרת פיקדונות העו"ש השקליים של הבנקים בבנק ישראל. ההוצאות בגין סעיף זה כוללות הוצאות בגין הדפסת הכסף והכנסות מפיקדונות עו"ש של הבנקים בבנק ישראל.
- 4) יתרת פיקדונות הממשלה במטבע חוץ בצירוף יתרת פיקדונות הממשלה במטבע מקומי בניכוי יתרת האשראי לממשלה.
- 5) יתרת ה"אחרים" מורכבת מיתרת אחרים במטבע מקומי בצירוף סך הנכסים האחרים (הרכוש הקבוע והמוסדות הכספיים הבין-לאומיים) בניכוי יתרת ההתחייבויות האחרות במטבע מקומי וההתחייבויות אחרות במטבע חוץ בגין קרן המטבע הבין-לאומית ומוסדות כספיים בין-לאומיים.
- 6) הרווח (הפסד) בגין סעיף זה כולל את הפרשי השערים הממומשים בגין היתרות הנקובות במטבע חוץ. (רווחי ההון הממומשים מוצגים בהתאם לסעיף שבו הם נוצרו).

3.1 יתרות מטבע החוץ

אחד מתפקידיו של הבנק הוא, כאמור, להחזיק את יתרות מטבע החוץ של המדינה ולנהל אותן. (ראו איור 2 - ההתפלגות הנכסית של תיק היתרות במטבע החוץ). הסיכונים הפיננסיים העיקריים שיתרות מטבע החוץ חשופות להם הם סיכון מטבעי, סיכון הריבית, סיכון האשראי וסיכון הנזילות. ניהול הסיכון הפיננסי של היתרות עומד במרכז מדיניות ההשקעה, שאת קוויה המנחים מתווה, על פי חוק, הוועדה המוניתרית.



יתרות מטבע החוץ של הבנק הן חלק הארי של נכסיו - כ-94% מסך נכסי הבנק בסוף שנת 2013, בדומה לסוף 2012 (לוח 1). במונחי דולרים עמדו יתרות מטבע החוץ בסוף שנת 2013 על כ-82 מיליארדי דולרים, לעומת כ-76 מיליארדים בסוף 2012, עלייה של כ-6 מיליארדי דולרים. במונחי שקלים עמדו היתרות בסוף שנת 2013 על כ-283.9 מיליארדי ש"ח, ירידה של כ-0.5 מיליארד ש"ח לעומת שנת 2012 (ראו איור 3 - התפתחות יתרות מטבע החוץ במהלך העשור האחרון). גידולן של יתרות מטבע החוץ בשנת 2013 נבע מהגורמים הבאים: (א) רכישות של מטבע חוץ בסך כ-5.3 מיליארדי דולרים על ידי בנק ישראל - מתוכם כ-3.2 מיליארדים

7 יתרות מטבע החוץ מורכבות מיתרת הסעיף "נכסים פיננסיים במטבע חוץ בחו"ל" במאזן הבנק, בניכוי יתרת הסעיף "התחייבויות פיננסיות במטבע חוץ לחו"ל". יתרות אלו משמשות לניהול מדיניות ההשקעה של בנק ישראל ולדיווחיו לגורמים שונים, ולפיכך הן בסיס לניתוח ההתפתחויות בדברי הסבר אלו.



נרכשו במסגרת מדיניות בנק ישראל שנועדה למתן תנודות בשער החליפין שאינן תואמות את התנאים הכלכליים הבסיסיים של המשק, וכ-2.1 מיליארדי דולרים נרכשו במסגרת יישום התכנית שנועדה למתן את ההשפעה של הפקת הגז על שער החליפין. [תכנית שהופעלה החל ממאי 2013] (ב) רווח כולל של בנק ישראל מריבית ורווחים פיננסיים בסך כ-1.8 מיליארדי דולרים - בדומה לרווח בשנת 2012. (ג) הזרמה של המגזר הפרטי בסך 0.3 מיליארד דולרים (לעומת משיכה בסך כ-0.3 מיליארד בשנת 2012), ומשיכות של הממשלה והמוסדות הלאומיים בסך כ-1.5 מיליארדי דולרים (לעומת כ-0.4 מיליארד בשנת 2012) (לוח 2).

לוח 2

תרומת המגזרים ליתרות מטבע החוץ

השנה	השינוי ביתרות מטבע החוץ ¹	המגזר הפרטי ²	בנק ישראל	ממשלה ומוסדות לאומיים ³
	(1)=(2)+(3)+(4)	(2)	(3)	(4)
	(מיליוני דולרים)			
2004	844	(631)	993	482
2005	1,226	1,026	125	75
2006	1,197	25	1,845	(673)
2007	(596)	(196)	2,512	(2,912)
2008*	13,876	4,291	12,789	(3,204)
2009	18,099	(4,559)	22,866	(208)
2010	10,301	(199)	11,150	(650)
2011	3,962	119	4,704	(861)
2012	1,031	(294)	1,751	(426)
2013	5,884	255	7,153	(1,524)

(1) כולל את השינוי בריבית שנצברה על יתרות מטבע החוץ.
(2) כולל את תשלומי מס ההכנסה של המגזר הפרטי במטבע חוץ.
(3) העברות של הממשלה והמוסדות הלאומיים מחו"ל והכנסות בנק ישראל מיתרות מטבע החוץ (הכנסות מריבית, רווחי הון והפרשי שיערים צולבים בין הדולר למטבעות חוץ אחרים).
* נתונים לפי תאריך הערך. שאר הנתונים הם לפי תאריך המאזן.

3.1.1 התשואות על יתרות מטבע החוץ

בנק ישראל משקיע את יתרות מטבע החוץ בעיקר בנכסים סחירים, כדי להבטיח רמה נאותה של מזילות. מאז 2009 אריכותם הממוצעת (המח"ם - משך החיים הממוצע) של הנכסים שבהם מושקעות היתרות קצרה יחסית; זאת כדי למזער את הפסדי ההון, במקרה של עליית התשואות לפדיון, הנמצאות ברמות שפל היסטוריות, במדינות שבהן מושקעות יתרות מטבע החוץ. תשואות ההחזקה של תיק היתרות נמדדת במונחים של סל מטבעות - הנומרי. הנומרי הוא הרכב רב-מטבעי, המשקף את השימושים האפשריים של היתרות. התשואה של תיק היתרות, במונחי מטבע או סל כלשהו, נמדדת בנטרול השינויים בגודל היתרות במהלך התקופה; זאת בהתאם לנהגים המקובלים בענף ניהול ההשקעות בארץ ובעולם. מטרתה של מדידה זו לאפשר השוואה בעלת משמעות של תשואות היתרות בין שנה לשנה לעומת תשואותיהם של תיקים מנוהלים אחרים, דבר שהוא אפשרי רק כשהתשואה אינה תלויה בשינויים בגודל התיק.

התשואה השנתית של תיק היתרות במונחי הנומרר הסתכמה בשנת 2013 ב-0.87%, התשואה הנמוכה ביותר של יתרות מטבע החוץ בעשור האחרון; זאת כתוצאה של רמות השפל שאליו הגיעו הריביות והתשואות-לפדיון בשווקים שהיתרות מושקעות בהם⁸.

מאחר שתיק היתרות הוא תיק רב-מטבעי, הרי שמדידת התשואה במונחי מטבע ספציפי יש בה מידה של שרירותיות. שרירותיות זו באה לידי ביטוי בהפרש בין תוצאות מדידתה של התשואה במטבעות שונים, וכן במדידת התנודתיות של התשואות לאורך השנים. כך למשל התשואה ל-2013 (לוח 3) במונחי דולרים (2.44%) שונה מן התשואה במונחי אירו (-1.96%). במונחי שקלים התקבלה בשנת 2013 תשואה שלילית של 4.72% (לעומת תשואה חיובית של 0.09% בשנת 2012), עקב תרומה שלילית של הפרשי שערים - תוצאת התחזקות השקל מול מטבעות הנומרר ובייחוד מול הדולר והאירו, שבהם מושקע חלק ניכר מהיתרות.

לוח 3

יתרות מטבע החוץ – סך כל ההכנסות, הפרשי השערים והתשואה

2011	2012	2013	
סך כל יתרות מטבע החוץ			
(מיליוני דולרים)			
74,875	75,906	81,790	סוף השנה
75,744	75,930	78,693	ממוצע שנתי
ההכנסות (ההוצאות) והפרשי השערים			
(מיליוני שקלים)			
3,019	3,388	1,928	ריבית ורווחי הון
256	187	2,258	הפרשי מחירים לא-ממומשים ¹
17,644	(3,382)	(18,044)	הפרשי שערים
20,919	193	(13,858)	סך הכול
ההכנסות (ההוצאות) והפרשי השערים – בחישוב כלכלי:			
(מיליוני דולרים)			
833	873	526	ריבית ורווחי הון
52	56	674	הפרשי מחירים לא-ממומשים ¹
(776)	847	663	הפרשי שערים
109	1,776	1,863	סך הכול
שיעורי התשואה²			
(אחוזים)			
1.20	1.23	1.56	ריבית ורווחי הון
6.65	(1.14)	(6.28)	הפרשי שערים
7.85	0.09	(4.72)	סך הכול
3.50	0.44	(1.96)	במונחי אירו
1.20	1.23	1.56	ריבית ורווחי הון
(1.01)	1.23	0.88	הפרשי שערים
0.19	2.46	2.44	סך הכול
1.28	1.59	0.87	במונחי הנומרר של יתרות מטבע החוץ

1) הפרשי המחירים הלא-ממומשים מתבטאים בשינוי השנתי בחשבון השיעור מניירות ערך סחירים במטבע חוץ. (ראו ביאור 15 לדוחות הכספיים).

2) שיעורי התשואה המוצגים במונחים שנתיים, על בסיס חישוב יומי, מתייחסים להכנסות מיתרות מטבע החוץ, כולל רווחים או הפסדים כתוצאה משינויים במחירי השוק.

8 ראו פירוט בדיון וחשבון על השקעת יתרות מטבע החוץ לשנת 2013, שמתפרסם בנפרד.



3.2 חשבונות השיערוך

חשבונות השיערוך כוללים רווחים לא-ממומשים מהפרשי שערים על היתרות הנקובות במטבע חוץ ורווחים לא-ממומשים בגין הצמדה למדד ושיערוך של ניירות ערך סחירים במטבע מקומי ובמטבע חוץ לשוויים ההוגן. חשבונות השיערוך מנוהלים בנפרד לכל פריט (מטבע, נייר ערך) ונקפים לדוח הרווח וההפסד בעת מימוש אותו פריט או חלק ממנו. אין קיזוז בין סוגי פריטים שונים. יתרת ההפסד בחשבונות השיערוך, הנובעת מהפרשי הצמדה והפרשי מחירים בניירות ערך במטבע מקומי ובמטבע חוץ ומהפרשי שערים מהיתרות הנקובות במטבע חוץ, נקפת בסוף השנה לדוח הרווח וההפסד.

3.2.1 היתרות הנקובות במטבע חוץ וההכנסות

בהתאם לשיטה החשבונאית להכרה בהפרשי שערים בדוחות הכספיים של הבנק, הפרשי השערים הנצברים על היתרות המאזניות אינם נקפים במלואם לדוח הרווח וההפסד, אלא אם כן מומשו. ההכרה במימוש לגבי מטבע חוץ מסוים היא רק כשהיתרה המוחזקת באותו מטבע קטנה. הפרשי שערים לא-ממומשים נקפים לחשבון השיערוך במאזן. אם ייווצרו הפסדים עתידיים ממטבע מסוים, הם יקוזזו תחילה מול חשבון השיערוך של אותו מטבע, כשיש חשבון כזה, ורק אם תיווצר במטבע מסוים יתרת חשבון שיערוך שלילית לסוף השנה, היא תיזקק לדוח הרווח וההפסד. הפסדים שהוכרו בדוח הרווח וההפסד לא יקוזזו כנגד רווחים לא-ממומשים שייצברו בעתיד.

בשנת 2013 נרשמו הפסדים מהפרשי שערים בסך של כ-17.5 מיליארדי ש"ח (מתוכם מומשו בשנת 2013 סך של כ-5.7 מיליארדי ש"ח) בגין התאמת היתרות הנקובות במטבע חוץ לשער היציג. עיקר ההפסדים מהפרשי השערים, כ-18 מיליארדי ש"ח, נצברו על יתרות מטבע החוץ, והם קוזזו במקצת על ידי רישום רווחים מהפרשי שערים בסך של כ-0.7 מיליארד ש"ח, שנצברו על סעיפים שונים (יתרות

המוסדות הכספיים הבין-לאומיים, פיקדונות הממשלה, פיקדונות התאגידים הבנקאיים במטבע חוץ ופיקדונות של הקרן הדו-לאומית). מתוך הפרשי שערים בסך של כ-17.4 מיליארדי ש"ח שנרשמו בשנת 2013 כ-5.7 מיליארדים נרשמו בדוח הרווח וההפסד כהוצאות פיננסיות אחרות מהפרשי שערים ממומשים, וכ-11.7 מיליארדים נרשמו כהפרשי שערים לא-ממומשים, שקוזזו מיתרת חשבונות השיערוך במאזן (לוח 4).

ההפסדים מהפרשי שערים בשנת 2013 נבעו מהיחלשותם של הדולר, האירו וחלק מהמטבעות האחרים שהיתרות מוחזקות בהם מול השקל לסוף השנה (איור 4). הכוחות הבסיסיים (הפונדמנטליים) שפעלו לייסוף השקל הם העודף בחשבון הבסיסי⁹ (Basic Account) ומצבו הטוב יחסית של המשק. המשך המדיניות



9 החשבון הבסיסי כולל את החשבון השוטף (ראו הערת שוליים 11) ואת זרם ההשקעות הישירות נטו של התושבים הזרים (ראו הערת שוליים 12).

לוח 4

הפרשי שערים בגין התאמת היתרות הנקובות במטבע חוץ לשער היציג

2012	2013	
(מיליוני ש"ח)		
נכסים		
(3,382)	(18,044)	יתרות מטבע חוץ
(3)	(9)	אשראי לממשלה - קרנות דו-לאומיות
(44)	(123)	מוסדות כספיים בין-לאומיים
התחייבויות		
260	262	פיקדונות הממשלה
25	112	פיקדונות התאגידים הבנקאיים במטבע חוץ
120	331	מוסדות כספיים בין-לאומיים
3	9	פיקדונות של הקרן הדו-לאומית
(3,021)	(17,462)	סך הכול
1,708	(5,727)	הפרשי שערים ממומשים
(4,729)	(11,735)	הפרשי שערים לא-ממומשים

המוניטרית המרחיבה שנקטו הבנקים המרכזיים בשווקים המפותחים בשנים האחרונות¹⁰ בתגובה להחמרת המצב הריאלי בעולם הביאה להתרחבות הפערים האפקטיביים בין הריביות במשקים מרכזיים בעולם לריבית בנק ישראל ופעלו לייסוף השקל. ב-2013 הורדות ריבית בנק ישראל מרמה של 1.75% ל-1% ויציבות רמותיהן של ריביות הבנקים המרכזיים בשווקים המפותחים הקטינו את פער הריביות וצמצמו את הכוחות לייסוף, אך כי פער הריביות נותר חיובי. פער זה המשיך לפעול לכניסת תנועות הון הלוואות לייסוף המטבע המקומי - כפי שהשתקף בשיפור בחשבון השוטף¹¹ ובזרם ההשקעות הישירות נטו¹², המבטא את אמון הזרים במשק הישראלי בטווחים הבינוני והארוך. תמכה בייסוף גם הירידה ברמת הסיכון של המשק, כתוצאה מהתפוגגות המתחים הגיאופוליטיים, המתבטאת בירידת מירווח ה-CDS¹³ לחמש שנים של ישראל לסוף השנה. את הלחצים לייסוף מיתן חידוש ההתערבות של בנק ישראל בשוק מטבע החוץ, באפריל 2013, לאחר שב-2012 הוא לא התערב בו. במאי החל בנק ישראל להפעיל תכנית לרכישות מטבע חוץ, אשר נועדה למתן את השפעת היתר של הפקת הגז על שער החליפין. למיתון הלחצים לייסוף פעלה גם הצטמצמות הפער האפקטיבי של הריביות לטווחים של עד שנה, אשר עומד לנגד עיניהם של תושבי חוץ; זאת משום שב-2011 ביטל האוצר את הפטור ממס על מק"ם וממק"צ לתושבי חוץ, ובנק ישראל הטיל חובת נזילות על עסקאות של המערכת הבנקאית מול תושבי חוץ בנגזרי מטבע חוץ.

10 ריבית ה-Fed אמנם עומדת על רמה של 0.25% מסוף שנת 2008 והפעילות המוניטרית אינה משתקפת בקביעת רמת הריבית המוניטרית, אולם הפעילות המרחיבה של הבנק המרכזי האמריקאי מתבטאת בהמשך ההרחבה הכמותית בארה"ב. ה-Fed החל בצמצום (Tapering) של תכנית ההרחבה שלו החל מינואר 2014. ה-ECB הפחית את הריבית ב-0.5% במהלך השנה לרמת שפל היסטורית של 0.25%.

11 החשבון השוטף כולל את הסחר בסחורות ובשירותים, את ההכנסות ואת ההוצאות מגורמי ייצור - הון, עבודה והעברות השוטפות.

12 Net FDI, Foreign Direct Investment

13 CDS (Credit Default Swap) הוא מכשיר פיננסי לנידור סיכונים אשראי - בין היתר, של המדינה. מירווח ה-CDS הוא הפרמיה הכספית שמוכר CDS דורש על התחייבותו לפרוע את החוב במקרה שמנפיק החוב יהיה במצב של חדלות פירעון.



3.2.2 ניירות ערך סחירים במטבע חוץ

יתרת חשבון השיערוך בגין ניירות ערך סחירים במטבע חוץ עמדה בסוף שנת 2013 על כ-3.4 מיליארדי ש"ח לעומת כ-1.2 מיליארדים בשנת 2012. הגידול, בסך כ-2.2 מיליארדי ש"ח, נבע בעיקר מרווחים שלא מומשו בתיק המניות שבו השקיע הבנק.

3.2.3 ניירות ערך סחירים במטבע מקומי

יתרת חשבון השיערוך בגין ניירות ערך סחירים במטבע מקומי עמדה בסוף שנת 2013 על כ-1.7 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-1.8 מיליארדים בסוף 2012. הקיטון בחשבון השיערוך בסך כ-0.1 מיליארדי ש"ח נבע בעיקר מרכיב הצבירה בגין הפרשי המחירים, בעוד שרכיב ההצמדה למדד המחירים לצרכן פיצה על קיטון זה.

3.3 מצרף הכלים המוניטריים¹⁴

מטרתה המרכזית של המדיניות המוניטרית, על פי חוק בנק ישראל, היא שמירה על יציבות המחירים; יציבות זו נקבעה כשיעור אינפלציה שנתי בתחום של 1%-3%.

בשנת 2013, על רקע המשך המדיניות המוניטרית המרחיבה בעולם, אופיינה גם המדיניות המוניטרית בישראל בהמשך ההרחבה, שהחלה במחצית השנייה של שנת 2011. במהלך השנה הפחית בנק ישראל את הריבית המוניטרית מרמה של 1.75% בתחילתה ל-1% (בסופה (איור 5); זאת כדי לתמוך בפעילות במשק על רקע התמתנות הביקושים בחו"ל והייסוך המתמשך בשער החליפין, שפעלו להתמתנות עודף היצוא, להאטה בקצב ההתרחבות של המשק ולהעדר לחצים אינפלציוניים.

קביעת שיעור הריבית לטווח קצר היא הכלי העיקרי של המדיניות המוניטרית לשם שמירה על יציבות המחירים. הריבית המוניטרית משפיעה על הצריכה וההיסכון של הפרטים, על היקף ההשקעות במשק, וכן על שער החליפין, ודרכו - על היצוא והיבוא. באמצעות הכלים המוניטריים השונים - מתן הלוואות לתאגידים הבנקאיים או קבלת פיקדונות מהם וכן הנפקת מק"ם ומרכזי ריכוז - בנק ישראל מזרים או סופג את כמות הנזילות הנדרשת לתמיכה בשיעור הריבית שקבעה הוועדה המוניטרית.

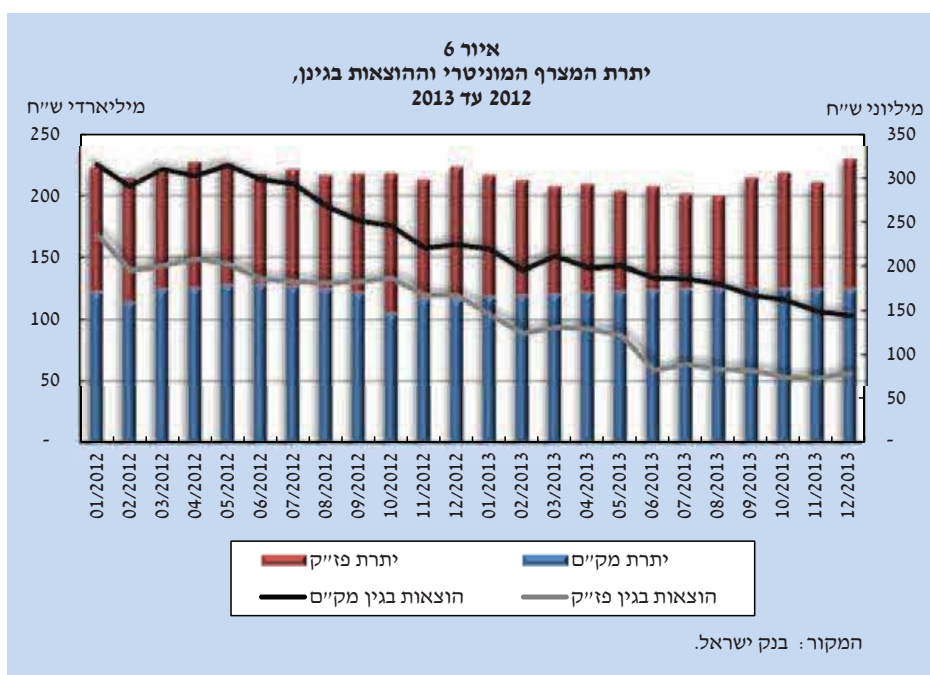
יתרת הכלים המוניטריים נותרה מורכבת מהתחייבויות בלבד, ובסוף שנת 2013 היא הסתכמה בכ-230 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-224 מיליארדים בסוף 2012 (עלייה של כ-2.68%). הרכב המצרף המוניטרי נותר בשנת 2013 ללא שינוי משמעותי יחסית לשנת 2012 - כ-105 מיליארדי ש"ח בפזיק, שהם כ-46% מכלל הכלים המוניטריים (לעומת 107 מיליארדים בסוף 2012 - כ-48%), וכ-125 מיליארדי ש"ח במק"ם, שהם כ-54% מכלל הכלים האלה (לעומת 117 מיליארדים בסוף 2012 - כ-52%).

14 מצרף הכלים המוניטריים כולל את יתרת המק"ם והפיקדונות לזמן קצוב במטבע מקומי, בניכוי ההלוואות המוניטריות ומרכזי הריכוז. יתרת ההלוואות המוניטריות ומרכזי הריכוז לסופי השנים 2013 ו-2012 עמדו על אפס.

3.3.1 ההוצאות בגין הכלים המוניטריים

הוצאות הריבית בגין מצרך הכלים המוניטריים הסתכמו בשנת 2013 בכ-3.4 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-5.6 מיליארדים בשנת 2012.

ירידת הוצאות הריבית, על אף גידול המצרך המוניטרי, נבעה מהפחתת ריבית בנק ישראל במהלך השנה - מ-2.35% בממוצע בשנת 2012 ל-1.39% בממוצע בשנת 2013. ההוצאות בגין המק"ם נותרו החלק העיקרי של הוצאות הריבית בגין הכלים המוניטריים, כ-2.2 מיליארדי ש"ח לעומת כ-1.2 מיליארדים בגין הפז"ק. זאת מפני גודלה של יתרת המק"ם (כ-123 מיליארדים בממוצע) ביחס ליתרת הפז"ק (כ-88 מיליארדים בממוצע) ומפני שהמק"ם מונפק לתקופה של עד שנה, ועל כן הריבית המשולמת בגינו הייתה במהלך השנה גבוהה מזו המשולמת על הפז"ק, המופקד ליום, לשבוע ולחודש (איור 6).



3.4 תיק ניירות ערך במטבע ישראלי

תיק ניירות הערך הסחירים במטבע ישראלי כולל ניירות ערך ממשלתיים סחירים הצמודים למדד המחירים לצרכן וכן ניירות ערך לא צמודים. את מרבית התיק רכש הבנק בשנת 2009¹⁵ בכ-18 מיליארדי ש"ח. בסוף שנת 2013 עמדה יתרת תיק ניירות הערך במטבע ישראלי על כ-15.1 מיליארדי ש"ח, ירידה של כ-2 מיליארדים לעומת היתרה בשנת 2012, שעמדה על כ-17.1 מיליארדי ש"ח. עיקר הירידה נובע מניירות ערך שנפדו השנה.

הכנסות הריבית וההצמדה מתיק זה הסתכמו בשנת 2013 בכ-0.6 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-0.7 מיליארד בשנת 2012. הירידה בשנת 2013 נובעת מירידה של ההכנסות מריבית ושל ההכנסות מהפרשי הצמדה על ניירות ערך שנפדו השנה.

¹⁵ בחודש פברואר 2009 החל בנק ישראל לרכוש אג"ח ממשלתיים. רכישת האג"ח נועדה לתמוך בירידת הריביות לטווחים הארוכים יותר, ובכך להקל את תנאי האשראי במשק ולתמוך בפעילות הכלכלית.

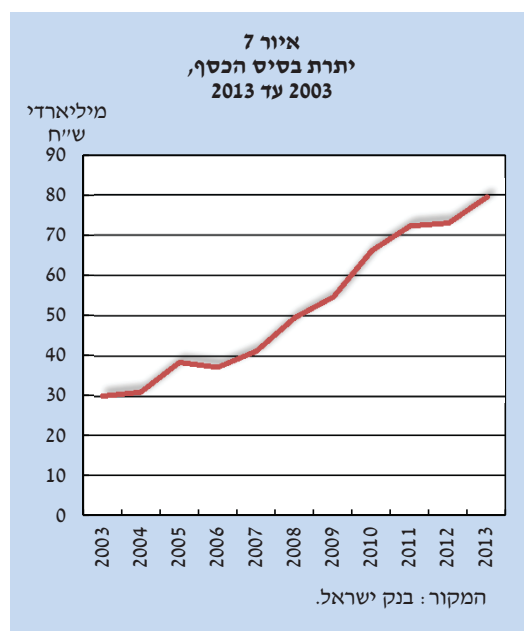


ההכנסות מריבית והפחתות הניכיון או הפרמיה בגין תיק זה נרשמות בדוח הרווח וההפסד על בסיס צבירה בסעיף "הכנסות ריבית מהממשלה". לסעיף זה נזקפת גם ההכנסה מהפרשי הצמדה בגין ניירות ערך שמומשו או נפדו. הרווחים או ההפסדים שנצברו מהפרשי הצמדה, וכן משיערוך לשווי השוק, נזקפים לחשבון השיערוך במאזן. יתרת חשבון שיערוך בחובה נזקפת בסוף השנה לדוח הרווח וההפסד. בסוף שנת 2013 עמד חשבון השיערוך ביתרת זכות. (ראו סעיף 3.2.3).

3.5 בסיס הכסף

במשטר של יעד אינפלציה שבו מכשיר המדיניות להשגת היעד הנומילי הוא הריבית, הריבית היא עלותה של החזקת נזילות, ולכן שינויים בריבית משפיעים על הביקוש לנזילות ועל כמותה בשווקים. עם הגורמים המשפיעים על בסיס הכסף נמנות פעולות הממשלה והמוסדות הלאומיים - משיכות או הפקדות שקליות של הממשלה בחשבונותיה המנוהלים בבנק ישראל, ולבנק אין השפעה עליהם. גורם נוסף המשפיע על בסיס הכסף הוא פעולות בנק ישראל באמצעות מסחר בנכסים שונים (כדוגמת

רכישות מטבע חוץ ואג"ח שבוצעו בעבר). אם נוצרים ברמתה הקיימת של הריבית עודפים או מחסור בנזילות כתוצאה מפעילויות אלו, בנק ישראל יפעל לספיגת העודפים או להספקת נזילות לשווקים ברמת הריבית הקיימת באמצעות מספר כלים, ביניהם המכרזים המוניתריים לבנקים והנפקות מק"ם. זאת כדי להבטיח שהריביות לטווח הקצר ביותר יתאימו לריבית המוצהרת. מכאן שהיצע הנזילות הוא גמיש לחלוטין בגובה הריבית שנקבעה על ידי המדיניות המוניתרית, והתפתחות מצרפי הכסף, ובתוכם בסיס הכסף, משקפת את ביקוש הציבור, בהינתן ריביות השוק ותנאי המשק. יתרת בסיס הכסף, המורכבת משטרי הכסף והמעות שבמחזור ומפיקדונות העו"ש השקליים של הבנקים בבנק ישראל גדלה מ-73 מיליארדי ש"ח בסוף שנת 2012 לכ-80 מיליארדים בסוף



2013 - גידול של כ-9.6%, לעומת גידול של כ-1% בשנת 2012 (איור 7). זוהי תוצאה של התרחבות הפעילות הכלכלית במשק וירידת הריבית - המשך למגמה של השנים האחרונות.

בשנת 2013 בנק ישראל חידש את התערבויותיו בשוק מטבע החוץ בהתאם למדיניותו לפעול בשוק מטבע החוץ כאשר שער החליפין של השקל אינו תואם את התנאים הכלכליים הבסיסיים להתפתחותו. במאי הכריז הבנק על תכנית לרכישות מטבע חוץ, שנועדה לקזז את השפעת היתר של הפקת הגז על שער החליפין. כתוצאה מהתערבויות אלו נדרש הבנק לעקר את השפעת הרכישות על בסיס הכסף, וכן את ההזרמה או הספיגה של הממשלה, כך שהריבית לטווח הקצר תתאים לריבית שנקבעה.

בשנת 2013 הזרים בנק ישראל נטו לבסיס הכסף כ-16.6 מיליארדי ש"ח, ואילו הממשלה והמוסדות הלאומיים ספגו כ-10.5 מיליארדי ש"ח. עיקר הזרמת בנק ישראל נבעה מרכישות מטבע חוץ, שהזרימו נזילות של כ-19 מיליארדי ש"ח. בנק ישראל ספג את עודפי הנזילות, כ-2.4 מיליארדי ש"ח (לוח 5). סכום זה מורכב מספיגה, באמצעות הכלים המוניתריים, (מק"ם ופזיק) נטו של כ-6.6 מיליארדי ש"ח, ומהזרמה של כ-4.2 מיליארדי ש"ח, שעיקרם תשלומים בגין הכלים המוניתריים בסך של כ-3.4 מיליארדי ש"ח.

לוח 5 בסיס הכסף – השינויים ומקורותיהם

השנה	השינוי בבסיס הכסף	הזרמת (+) / ספיגת (-) הממשלה והמוסדות הלאומיים ¹	הזרמת (+) / ספיגת (-) בנק ישראל	הזרמה מהמרות מט"ח בבנק ישראל	התאמות ²
	(1)=(2)+(3)+(4)+(5)	(2)	(3)	(4)	(5)
	(מיליוני ש"ח)				
2004	966	1,601	1,070	-	(1,705)
2005	7,357	(1,452)	9,920	-	(1,111)
2006	(1,176)	(3,789)	3,797	-	(1,184)
2007	3,979	(10,809)	15,693	-	(905)
2008*	8,297	(17,371)	(17,305)	43,995	(1,022)
2009	5,141	(14,195)	(58,855)	77,413	778
2010	11,509	1,418	(32,962)	43,752	(699)
2011	6,078	(2,142)	(7,494)	16,170	(456)
2012	748	(9,130)	10,047	-	(169)
2013	6,443	(10,452)	(2,414)	19,037	272

(1) הזרמת הממשלה כוללת גם את הזרמות המוסד לביטוח לאומי ובנק הדואר.
(2) ההתאמות כוללות: העברות של המוסדות הלאומיים מחו"ל, המתבצעות באמצעות הבנקים, אך מוגדרות כהזרמת המגזר הציבורי (בטור 2). תקבולים ותשלומים מקומיים של בנק ישראל והממשלה במטבע חוץ למגזר הפרטי, כדוגמת תקבולי מס הכנסה במטבע חוץ, אינם משנים את בסיס הכסף, שכן הם מועברים במישרין מהמגזר הפרטי לממשלה; מצד אחד הם מוגדרים כספיגה של הממשלה, ואילו מהצד האחר הם מוגדרים כתרומה של המגזר הפרטי ליתרות מטבע החוץ.
* נתונים לפי תאריך הערך. שאר הנתונים הם לפי תאריך המאזן.

3.6 חשבונות הממשלה

סעיף 48(א) לחוק בנק ישראל התשי"ע-2010 קובע כי "הבנק יהיה הבנקאי היחיד של הממשלה לעניין פעילותה הבנקאית במטבע ישראלי". בהתאם לכך הממשלה מנהלת באמצעות בנק ישראל את פעילותה במטבע מקומי, וכן חלק ניכר מפעילותה במטבע חוץ. חשבונות הממשלה כוללים את פיקדונות הממשלה בשקלים ובמטבע חוץ¹⁶, וכן את האשראי לממשלה. האשראי לממשלה מורכב מיתרת האשראי בגין הקרנות הדו-לאומיות, אשר ניתנו לממשלת ישראל לצורך השקעה משותפת עם ממשלת ארה"ב בקרנות דו-לאומיות למחקר ופיתוח תעשייתי ולמדע. יתרת האשראי לממשלה עמדה בסוף שנת 2013 על כ-115 מיליוני ש"ח לעומת כ-123 מיליונים בסוף 2012. פיקדונות הממשלה הסתכמו בסוף שנת 2013 בכ-20.5 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-17.4 מיליארדים בסוף 2012. העלייה נבעה מגידול יתרת פיקדונות הממשלה במטבע מקומי בסך כ-6.2 מיליארדי ש"ח, ומקטון של יתרת פיקדונות הממשלה במטבע חוץ בסך כ-3.1 מיליארדים (לוח 6).

¹⁶ פיקדונות הממשלה ניתנים לקיזוז ביניהם, למעט מספר פיקדונות חריגים. בנייתו כלכלי, כפי שמוצא בדברי הסבר אלו, ההתייחסות היא ליתרות הממשלה נטו, כלומר ליתרות המאזן המוצגות בצד הזכות של המאזן בניכוי היתרות המוצגות בצד החובה.



לוח 6

פיקדונות הממשלה בבנק ישראל – השינויים והגורמים להם

2011	2012	2013	
(מיליוני ש"ח)			
יתרות פיקדונות הממשלה ליום 31 בדצמבר			
11,288	11,469	17,634	במטבע מקומי
2,008	5,964	2,892	במטבע חוץ
13,296	17,433	20,526	סך כל פיקדונות הממשלה
השינוי השנתי בפיקדונות הממשלה			
(3,639)	(2,163)	(5,249)	תרומת הממשלה ליתרות מטבע החוץ ¹
2,603	9,680	10,452	ספיגת (הזרמת) הממשלה
(199)	(3,375)	(2,100)	התנועות הכספיות בין הממשלה לבנק ישראל ²
31	(5)	(10)	התאמות ³
(1,204)	4,137	3,093	סך כל השינוי
(1) הכנסות והוצאות של הממשלה בחו"ל, קבלת ופירעון הלוואות של הממשלה בחו"ל. (2) תשלום ריבית ופדיון איגרות חוב ממשלתיות המוחזקות בידי בנק ישראל; עמלות שונות מהממשלה; אשראי לממשלה – תשלום ריבית, פירעון קרן ותשלום הפרשי הצמדה וריבית על פיקדונות הממשלה (בשקלים ובמטבע חוץ); הפרשי שערים על פיקדונות הממשלה במטבע חוץ; העברת רווחי בנק ישראל. (3) ריבית שנצברה על פיקדונות הממשלה לסוף השנה; תשלומי ריבית של הממשלה על אשראי לממשלה בגין קרנות דו-לאומיות (תשלומים אלו כלולים ב"הזרמת הממשלה", אך נכללו, בלוח זה, גם ב"תנועות כספיות בין הממשלה לבנק ישראל"); פדיון איגרות בונדס בישראל. (הפדיון מקטין את הפיקדונות השקליים של הממשלה, אך אינו כלול בהגדרת "הזרמת הממשלה").			

גיוסי החוב החיצוני נטו של הממשלה בחו"ל הסתכמו בשנת 2013 בכ-220 מיליוני דולרים. בשנה זו גייסה הממשלה כ-3.3 מיליארדי דולרים, מתוכם כ-2 מיליארדים באג"ח סחירות וכ-1.3 מיליארדים באמצעות ארגון הבונדס. במקביל פרעה הממשלה חוב חיצוני בהיקף של כ-3.1 מיליארדי דולרים, מתוכם סך כ-1.9 מיליארדים תעודות בונדס וכ-1.1 מיליארדים אג"ח סחירות.

3.7 הון הבנק

הון בנק ישראל מורכב מהון המניות והקרן השמורה בניכוי יתרת ההפסד. יתרת הון הבנק במאזן כוללת התאמה חד-פעמית של סעיפים לא-כספיים במאזן למדד המחירים של דצמבר 2003, בהתאם להוראות תקן חשבונאות מספר 12 של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. התאמה זו הגדילה את הון המניות של הבנק והקרן השמורה לכ-4 מיליארדי ש"ח, לעומת 320 מיליוני ש"ח קודם לכן.

3.7.1 הגירעון בהון הבנק

הגירעון בהון הבנק עמד בסוף שנת 2013 על כ-47.2 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-38.6 מיליארדים בסוף 2012. גידול הגירעון בהון נבע מהפסד בסך של כ-8.6 מיליארדי ש"ח. עליית ההפסד בשנת 2013 לעומת 2012 הייתה בעיקרה תוצאה של גידול ההוצאות הפיננסיות האחרות מהפרשי שערים, שהסתכמו בשנת 2013 בכ-5.7 מיליארדי ש"ח, לעומת הכנסות פיננסיות אחרות מהפרשי שערים בסך כ-1.7 מיליארדי ש"ח בשנת 2012.